

Aquest curs de llengua catalana a Agramunt serà fàcil .

I serà fàcil no pas perquè el professor, Candi Renyé, sigui un home que faci miracles, ni perquè els alumnes siguin unes llumeneres de ciència i d'assimilació. El català no és, precisament, una llengua fàcil, tècnicament considerada.

Serà fàcil perquè hi ha una voluntat , la vostra i la dels qui es dediquen a ensenyar la llengua, una voluntat convergent, que es cristallitza en un homenatge a la llengua, precisament; que fa de la finalitat, -aprendre- un mite, gairebé. Tot allò que volem aconseguir perquè ens urgeix , perquè ho considerem necessari ho emprenem amb gust, amb goig, amb empena.

Això és el que sol passar amb la nostra llengua. La nostra llengua no la descobrim de veritat fins que no ens proposem d'aprendre-la. Vegem si n'és de curiós : parlem habitualment la llengua, ens hi entenem perfectament, fins i tot la llegim, però arriba un moment que sentim la necessitat de perfeccionar-nos i ens preguntem : si jo parlo la llengua, no la parlo exactament com executo els actes del meu ofici: el meu ofici procuro fer-lo cada dia més bé, més acuradament

amb més precisió i exactitud. Per què no haig de fer el mateix amb la llengua ? Per què d'una vegada no l'aprenc ben bé, fins a no tenir dubtes ortogràfics, fins a enriquir el vocabulari, fins a no vacil·lar amb la sintaxi, fins a identificar plenament el contingut i la riquesa dels textos escrits, de l'oratòria, de la poesia, fins a aconseguir una rigorosa exactitud en els termes científics i alliberar la meua parla dels manlleus i de les invasions ?

Tothom s'ha plantejat, en un moment donat, aquest problema, que esdevé, per ésser-ho, una situació molesta. Aleshores reaccionem, com va reaccionar Pompeu Fabra ~~quan~~ ben jove encara, en aturar-se tan sols unes paraules enllà del començament a una carta a uns familiars, que redactava, com era el costum establert, en castellà. Per què no escriure allò que parlem ?

La finalitat d'un curs elemental de ~~gramàtica~~ català és d'assegurar l'ortografia i esmenar equivocades frases del llenguatge corrent, buscar una depuració i un mínim de rigor en la confecció del discurs. Per això els cursos elementals són tan abundosos avui al nostre país, i per això els pobles, les viles i ciutats els augmenten, els incrementen, repeteixen i eixamplen.

La situació social de la llengua catalana ha passat per moments ben dificultosos. Com que és un fenomen natural, que viu a través de la sang de les generacions i de la llet materna, no mor, ni s'abalteix prou per considerar-lo en vies de desaparició. Però fins als nostres dies prou traves ha trobat, la principal de les quals ha estat la inexistència a l'ensenyament de manera oficial. Nosaltres no som instruits en la nostra pròpia llengua, som analfabets de la nostra llengua, i si volem sortir del nostre analfabetisme hem d'aprendre-la científicament quan som grans, perquè la nostra escola no dona classes de català.

La llengua és consubstancial amb la terra i per molts que siguin els immigrants que hi arriben, pensem que no són assimilats lingüísticament amb més velocitat només perquè la llengua no és oficial, és, a efectes legals, una llengua l'existència de la qual no és ignorada, però que té el reconeixement de llengua particular d'un grup particular de ciutadans de l'Estat, allò que en diuen una llengua regional.

Fins i tot el mot "llengua" ha estat discutit modernament per persones que prou haurien fet més ben fet de mossegar-se els llavis i no pro-

vocar situacions incòmodes, irritants i de cap manera tendents a l'harmonia. Discutir a aquestes altures la categoria de llengua al català són ganances de guanyar-se un lloc al monument dels ignorants i posar-se a la cua dels aspirants a la cura d'urgència.

El català és una llengua derivada del llatí, germana del castellà i del francès i del grup occità, i del romanès, i del toscà o italià. Tots els filòlegs hi estan d'acord. Fóra un dialecte si només fos parlat, si no tingués conreu escrit. Però és el cas que el català no ha deixat d'escriure's mai, i antigament, prou ho sabeu bé per la història fou la llengua estatal dels reis de la Corona d'Aragó, i tingué una expansió mar enllà i Africa endins. La nostra llengua té importància natural i, per molt malament que la parlem tenim consciència que és la nostra, i que cal no solament defensar-la sinó perfeccionar-la i suplir amb l'aprenentatge d'adults allò que mereixiem que ens fos donat quan érem petits i que inexplicablement ens fou negat. I ens fou negat des de fora, perquè nosaltres no teníem accés a les decisions que dibuixaven la política particular a seguir amb un tresor espiritual com és el de la llengua.

Amb motiu de la discussió de la Llei General d'Educació s'ha tornat a plantejar el cas de les llengües del territori de l'Estat espanyol diferents del castellà. La Ponència no ha volgut que la paraula llengua figurés al Projecte de Llei: ha dit que -com una concessió - es procuraria cultivar les peculiaritats regionals. Al mateix temps es promoguda una campanya per aconseguir el màxim d'adhesions d'entitats a la demanda encapçalada per Omnium Cultural en pro de la plena admissió del català a l'ensenyament i a tots els nivells. No fa pas encara vuit dies a Barcelona em fou mostrada la més recent llista d'adhesions. Sabeu quantes entitats, oficials, para-oficials, particulars, recreatives, culturals, científiques, artístiques, esportives, docents, etc.. han subscrit la demanda al govern per a un ple ús del català primer com assignatura i després com a vehicle de l'ensenyament? Ja freguem les dues mil adhesions.

Ningú, a dins ni a fora, no podrà dir que el català només interessa una minoria. No són dues mil persones, sinó centenars de milers, segurament milions, que ~~mane~~ suporten la demanda de les entitats.

Mentrestant, mentre ens cal esperar una modificació substancial de la llei i el ple reconeixement que el català és al vehicle escolar i cultu-

ral que als catalans convé, esforcem-nos a aprendre'l bé pel nostre compte. Multipliquem els cursos i aquells més ben dotats o amb més vocació, que es facin professors de català, perquè també les coses podrien donar una capitomba i trobar-nos tot d'una amb llum verda per ensenyar plenament català a les escoles i aleshores ens mancarien professors. Convé tant que hi hagi mestres de català com que la gent particularment i a nivell popular, l'aprengui. Convé que visquem en una atmosfera de catalanització lingüística. Ara tenim algunes revistes, mi hem de fer els possibles per tenir una premsa. Ara tenim unes cintes cinematogràfiques fetes en català; convé que es multipliquin ara tenim un sol, trist i desavinent programa de TV en català: convé que arribem a tenir una cadena i les mateixes autoritats de TV a Barcelona ho han demanat sense obtenir-ho. Convé que ,de forma urgent i immediata els infants siguin ensenyats en els graus de maternal i parvulari només en la llengua materna, respectant la de cadascú, però no imposant-ne cap. Convé que els menuts aprenguin a pensar i a resar en la pròpia llengua. Convé estimular la lectura de llibres catalans convé augmentar la publicitat en català, convé no tenir vergonya del

propi idioma, que és jove i és bell i no tenim per què amagar-los com si fos ~~un idioma~~<sup>bord</sup>, desgraciat o malformat. Ens hi obliga la tradició, les generacions passades que des del segle VIII o IX el parlen, els grans reis de la nostra història, els grans historiadors, científics, artistes, de la nostra terra; els homes de la nostra història moderna que, més enllà de colors polítics van saber honorar la llengua, perquè la llengua és primàriament un atribut profund del poble i no una bandera. Ens hi obliguen totes aquestes coses que he dit i ens ho exigeix el futur ~~de les nostres~~ els colors polítics del qual ens preocupen ben poc mentre el nostre poble apugui identificar-se a nivell de persones i a nivell col·lectiu a través de la llengua.

Per això tot aquell que digui que l'entusiasme per les coses de signa català, i particularment per la llengua és un senyal atentatori contra la unitat de l'Estat està, ell precisament, fent separatisme; exactament l'arma amb què pretenia d'espantar se li torna espina que no pot treure's i la gracieta que es pensava fer torrentada de vergonya. L'entusiasme per les coses de signe català en el cor d'un català no és altre que un senyal de salut i de noblesa. La nostra llen-

gua no és millor ni pitjor que una altra : és, només, la nostra. I per això l'estudiem i per això l'honorem i per això la divulguem i volem que els nostres fills la prou puguin aprendre des de l'escola, per tal que l'escola no sigui una amputació traumàtica de la vida familiar i tot vagi sobre rodès amb naturalitat, talment el sol surt i es pon i el curs dels dies acompanyen els batecs del nostre cor.

Cultivant la llengua no fem altre que voler viure al nostre ritme natural.

Es ben de felicitar que Agramunt hagi organitzat aquest curs de català, i és de felicitar que tothom l'hagi vist amb bons ulls, des de les autoritats municipals - intel.ligents, no hi ha dubte, i aquest detall ho indica - fins al darrer dels convilatans vostres. I és ben de felicitar que una vila de la demografia d'Agramunt tingui un nombre tan crescut d'inscrits al curs de català. Només cal desitjar que els inscrits acabin el curs, i que immediatament en comencin un altre de grau mitjà i un altre de superior.

El vostre entusiasme n'és la meitat de la garantia: l'altra meitat n'és la vocació i el lliurament del professor designat, Candi Renyé, en les expertes mans del qual us lliureu des d'aquest moment.